

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан гуманітарно-педагогічного факультету

Людмила СТАНІСЛАВОВА

30 серпня 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ до слов'янської філології

Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.033 Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Освітньо-професійна програма	Польська мова і література, друга мова – англійська
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС
Шифр дисципліни	ОЗП.01
Мова навчання	українська
Статус дисципліни	обов'язкова (цикл загальної підготовки)
Факультет	гуманітарно-педагогічний
Кафедра	слов'янської філології

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни Кредити ЄКТС	Кількість годин						Форма семестрового контролю			
				Аудиторні заняття						Курсовий проєкт	Курсова робота	Залік	Іспит
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота, у т.ч. ІРС				
Д	1	1	4	51	17		34		69			+	
З	1	1	4	12	6		6		108			+	

Робоча програма складена на основі ОПП «Польська мова і література, друга мова – англійська»

Програму склала НП канд. пед. н., доц. Неля ПОДЛЕВСЬКА

Схвалено на засіданні кафедри слов'янської філології

Протокол від 29 серпня 2024 р. №1.

Завкафедри слов'янської філології НП Неля ПОДЛЕВСЬКА

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету

Голова вченої ради ГПФ ЛС Людмила СТАНІСЛАВОВА

м. Хмельницький 2024

1. Пояснювальна записка

Дисципліна «Вступ до слов'янської філології» є однією із фахових дисциплін і посідає провідне місце у підготовці фахівців першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 035.033 «Філологія. Слов'янські мови та літератури (переклад включно), перша – польська» за освітньо-професійною програмою «Польська мова і література, друга мова – англійська»

Пререквізити – дисципліна вихідна.

Кореквізити – сучасна українська мова, практичний курс польської мови, світова література, історія польської літератури.

Відповідно до ОПП із зазначеної спеціальності дисципліна має забезпечити:

компетентності:

ІК: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

ЗК 02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 05. Здатність учитися й оволодівати сучасними знаннями.

ФК 01. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 03. Здатність використовувати в професійній діяльності знання з теорії та історії української, польської та англійської мов.

ФК 04. Здатність аналізувати діалектні та соціальні різновиди польської та англійської мов, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ФК 07. Здатність до збирання й аналізу, систематизації та інтерпретації мовних, літературних, фольклорних фактів, інтерпретації та перекладу тексту.

ФК 08. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

ФК 10. Здатність здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів та жанрів.

програвні результати навчання:

ПРН 07. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

ПРН 08. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію польської мови і літератури, і уміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 09. Характеризувати діалектні та соціальні різновиди польської та англійської мов, описувати соціолінгвальну ситуацію.

ПРН 15. Здійснювати лінгвістичний, літературознавчий та спеціальний філологічний аналіз текстів різних стилів і жанрів.

ПРН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, уміти застосувати їх у професійній діяльності.

ПРН 17. Збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних завдань і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та / або навчання.

ПРН 20. Дотримуватись у професійній та дослідницькій роботі принципів академічної доброчесності.

Метою дисципліни є закладення основ славістичної підготовки, зокрема підготовка студентів-бакалаврів до вивчення основних філологічних курсів, ознайомлення з актуальними проблемами сучасної славістики, особливостями слов'янських мов, культур, підготовка до поглибленого вивчення слов'янських мов і культур відповідних країн (Польщі, України). Враховуючи те, що реальністю сьогодення стає полікультурна освіта, орієнтована на культуру багатьох народів, у навчальному курсі передбачено пізнання культури рідного народу в діалозі інших слов'янських культур, звернено увагу на традиції, звичаї та обряди слов'янських народів.

Предметом дисципліни є розвиток матеріальної й духовної культур слов'ян чи окремих слов'янських народів, загальна характеристика слов'янських мов, розпізнавання їх ознак.

Завданнями дисципліни є виховання мовної особистості, носія національної духовності, шанувальника рідної та інших слов'янських культур. Такий підхід спрямовує на більш свідоме ставлення здобувачів вищої освіти до розгляду питань про особливості світогляду, історії, культури, характеру українців, інших слов'янських народів.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен *володіти* термінологією, системою основних понять курсу; *знати* теорію походження слов'ян і їх мов; *здійснювати* класифікацію слов'янських мов; *розрізняти* основні мовні процеси праслов'янської мови та етапи історичного розвитку сучасних слов'янських літературних мов; застосовувати особливості фонетичної, графічної, граматичної і лексичної систем слов'янських літературних мов у професійній перекладацькій діяльності; *характеризувати* теорії виникнення та розвитку писемності у слов'ян та історію слов'янської філології, її періодизацію; *формулювати* проблеми та завдання слов'янської філології ХХІ ст.; *визначати* на основі текстового аналізу особливості кожної підгрупи слов'янських мов; *працювати* з етимологічними, перекладними словниками слов'янських мов; *виконувати* порівняльно-історичний аналіз окремих лексем у різних слов'янських мовах.

2. Структура залікових кредитів дисципліни

<i>Назва теми</i>	<i>Кількість годин (денна форма навчання), відведених на:</i>			<i>Кількість годин (заочна форма навчання), відведених на:</i>		
	лекції	практичні заняття	СРС	лекції	практичні заняття	СРС
Тема 1. Слов'янська філологія як наука і навчальна дисципліна. Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов.	2	4	7	2		12
Тема 2. Праслов'янська мова як спільна прмова усіх слов'ян. Виникнення слов'янської писемності	2	4	7			12
Тема 3. Слов'яни в давні часи. Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян. Релігія і традиції слов'янських народів	2	4	7			12
Тема 4. Загальні відомості про сучасні слов'янські мови. Генеалогічна класифікація мов. Слов'янська група	2	4	7	2		12
Тема 5. Східнослов'янські літературні мови, їх ознаки	2	4	8		2	12
Тема 6. Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти	2	4	8		2	12
Тема 7. Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти	2	4	8		2	12
Тема 8. Історія зародження, становлення і розвитку слов'янської філології	2	4	8			12
Тема 9. Славістика у професійній підготовці майбутнього вчителя-філолога (польської та української мов та літератур)	1	2	9	2		12
Разом за семестр	17	34	69	6	6	108

3. Програма навчальної дисципліни
3.1.Зміст лекційного курсу

№ лекції	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кільк. годин
	<i>Перший семестр</i>	
1	<p>Слов'янська філологія як наука і навчальна дисципліна. Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов.</p> <p>«Вступ до слов'янської філології» в системі фахової підготовки майбутнього вчителя-філолога. Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов. Особливості класифікації слов'янських мов</p> <p>[1-3, 10, 15, 20, 32]</p>	2
2	<p>Праслов'янська мова як спільна прामова усіх слов'ян. Виникнення слов'янської писемності</p> <p>Праслов'янська мова як спільна прामова всіх слов'ян. Діалектне членування праслов'янської мови. Періодизація історії праслов'янської мови. Виникнення слов'янської писемності</p> <p>[1-3, 8, 15, 26, 35]</p>	2
3	<p>Слов'яни в давні часи. Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян. Релігія і традиції слов'янських народів</p> <p>Прабатьківщина слов'ян (мова і культура)</p> <p>Матеріальна і духовна культура давніх слов'ян</p> <p>Релігія давніх слов'ян</p> <p>Традиції слов'янських народів</p> <p>[1-3, 6, 9, 11, 15, 18, 23, 24, 26, 34, 44]</p>	2
4	<p>Загальні відомості про сучасні слов'янські народи і мови. Генеалогічна класифікація мов. Слов'янська група</p> <p>Загальні відомості про сучасні слов'янські мови. Генетична класифікація мов. Слов'янська група</p> <p>Слов'янські мови, їх генетична спорідненість</p> <p>[1-3, 4, 8, 10, 15, 20, 23, 30, 37, 42]</p>	2
5	<p>Східнослов'янські літературні мови, їх ознаки</p> <p>Особливості східнослов'янських мов, їх ознаки</p> <p>Характеристика української мови</p> <p>Характеристика білоруської мови</p> <p>Характеристика російської мови</p> <p>[1-3, 4, 7, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 23, 25, 27, 28, 30, 38, 41]</p>	2
6	<p>Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти</p> <p>Особливості західнослов'янських мов, їх ознаки. Характеристика польської мови. Характеристика серболужицьких мов. Верхньолужицька мова. Нижньолужицька мова. Характеристика чеської мови. Характеристика словацької мови. Характеристика полабської мови</p> <p>[1-3, 4, 5, 10, 13, 14, 19, 23, 31, 40, 45]</p>	2
7	<p>Південнослов'янські літературні мови та їх діалекти</p> <p>Характеристика південнослов'янських мов, їх ознаки</p> <p>Характеристика болгарської мови</p> <p>Характеристика македонської мови</p>	2

	Характеристика сербської мови Характеристика хорватської мови Характеристика словенської мови Характеристика старослов'янської мови, її вплив на розвиток сучасних слов'янських літературних мов [1-3, 4, 10, 14, 19, 21, 23, 36, 45]	
8	Історія зародження, становлення і розвитку слов'янської філології Зародження слов'янської філології. Становлення слов'янської філології (східнослов'янської, західнослов'янської, південнослов'янської). Розвиток слов'янської філології (східнослов'янської, західнослов'янської, південнослов'янської). [1-3, 10, 15, 20, 22, 42, 43]	2
9	Славістика у професійній підготовці майбутнього вчителя-філолога (польської та української мов та літератур). Зв'язок дисципліни з іншими дисциплінами у процесі фахової підготовки у ЗВО Використання знань із дисципліни у процесі професійної діяльності майбутнього педагога-філолога [1-3, 15, 29, 32, 33, 39, 40, 46]	1
Разом за семестр:		17

Перелік оглядових тем для студентів заочної форми навчання

Номер теми	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
1.	Слов'янська філологія як наука і навчальна дисципліна. Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов. «Вступ до слов'янської філології» в системі фахової підготовки майбутнього вчителя-філолога. Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов. Особливості класифікації слов'янських мов [1-3, 10, 15, 20, 32]	2
2.	Загальні відомості про сучасні слов'янські народи і мови. Генеалогічна класифікація мов. Слов'янська група Загальні відомості про сучасні слов'янські мови. Генетична класифікація мов. Слов'янська група Слов'янські мови, їх генетична спорідненість [1-3, 4, 8, 10, 15, 20, 23, 30, 37, 42]	2
3.	Славістика у професійній підготовці майбутнього вчителя-філолога (польської та української мов та літератур). Зв'язок дисципліни з іншими дисциплінами у процесі фахової підготовки у ЗВО Використання знань із дисципліни у процесі професійної діяльності майбутнього педагога-філолога [1-3, 15, 29, 32, 33, 39, 40, 46]	2
Разом за I семестр		6

3.2.Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми навчання

№ лекції	Перелік тем практичних занять, їхній зміст	Кільк. годин
	<i>Перший семестр</i>	
1	<p>Слов'янська філологія як наука і навчальна дисципліна. Філологія як комплекс лінгвістичних і культурно-історичних наук. «Вступ до слов'янської філології» у фаховій підготовці майбутнього вчителя-філолога</p> <p>«Вступ до слов'янської філології» в системі фахової підготовки майбутнього вчителя-філолога. Філологія як комплекс лінгвістичних і культурно-історичних наук.</p> <p>[1-3, 10, 15, 20, 32]</p>	2
2	<p>Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов</p> <p>Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов. Особливості класифікації слов'янських мов</p> <p>[1-3, 10, 15, 20, 32]</p>	2
3	<p>Праслов'янська мова як спільна прामова усіх слов'ян. Періодизація історії праслов'янської мови</p> <p>Праслов'янська мова як спільна прामова всіх слов'ян. Діалектне членування праслов'янської мови. Періодизація історії праслов'янської мови.</p> <p>[1-3, 8, 15, 26, 35]</p>	2
4	<p>Передумови виникнення слов'янської писемності. Пам'ятки слов'янської писемності</p> <p>Праслов'янська мова як спільна прамова всіх слов'ян. Передумови виникнення слов'янської писемності. Пам'ятки слов'янської писемності</p> <p>[1-3, 8, 15, 26, 35]</p>	2
5	<p>Слов'яни в давні часи. Гіпотези прабатьківщини слов'ян. Писемні згадки про слов'ян</p> <p>Слов'яни в давні часи. Гіпотези прабатьківщини слов'ян. Писемні згадки про слов'ян</p> <p>[1-3, 6, 9, 11, 15 18, 23, 24, 26, 34, 44]</p>	2
6	<p>Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян. Релігія і традиції слов'янських народів</p> <p>Прабатьківщина слов'ян (мова і культура). Матеріальна і духовна культура давніх слов'ян. Релігія давніх слов'ян. Традиції слов'янських народів</p> <p>[1-3, 6, 9, 11, 15 18, 23, 24, 26, 34, 44]</p>	2
7	<p>Сучасні слов'янські народи, їхня етнічна спорідненість</p> <p>Загальні відомості про сучасні слов'янські народи. Етнічна спорідненість слов'янських народів.</p> <p>[1-3, 4, 8, 10, 15, 20, 23, 30, 37, 42]</p>	2
8	<p>Слов'янські мови, їхня генетична спорідненість. Класифікація слов'янських мов</p> <p>Загальні відомості про сучасні слов'янські мови. Генетична класифікація мов. Слов'янська група. Класифікація слов'янських мов</p> <p>[1-3, 4, 8, 10, 15, 20, 23, 30, 37, 42]</p>	2

9	Східнослов'янські літературні мови. Українська мова – державна мова України: історія, розвиток, сучасність Особливості східнослов'янських мов, їх ознаки. Характеристика української мови як державної мови України. [1-3, 4, 7, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 23, 25, 27, 28, 30, 38, 41]	2
10	Східнослов'янські літературні мови у структурі слов'янських мов. Історія розвитку, діалектні ознаки Особливості східнослов'янських мов, їхні характерні ознаки. Історія розвитку, стан сучасності, перспективи. [1-3, 4, 7, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 23, 25, 27, 28, 30, 38, 41]	2
11	Західнослов'янські літературні мови у структурі слов'янських мов. Спільні та відмінні ознаки Особливості західнослов'янських мов, їхні характерні ознаки. Історія розвитку, становлення та перспективи. [1-3, 4, 5, 10, 13, 14, 19, 23, 31, 40, 45]	2
12	Історія розвитку, діалекти, сучасний стан західнослов'янських мов Характеристика польської мови. Характеристика серболужицьких мов. Верхньолужицька мова. Нижньолужицька мова. Характеристика чеської мови. Характеристика словацької мови. Характеристика полабської мови [1-3, 4, 5, 10, 13, 14, 19, 23, 31, 40, 45]	2
13	Південнослов'янські літературні мови у структурі слов'янських мов. Спільні ознаки підгрупи Особливості південнослов'янських мов, їхні характерні ознаки. Історія розвитку, становлення та перспективи. [1-3, 4, 10, 14, 19, 21, 23, 36, 45]	2
14	Історія розвитку, діалекти, сучасний стан південнослов'янських мов, перспективи Особливості південнослов'янських мов, їх ознаки. Характеристика болгарської мови. Характеристика македонської мов. Характеристика сербської мови. Характеристика хорватської мови. Характеристика словенської мови. Характеристика старослов'янської мови. [1-3, 4, 10, 14, 19, 21, 23, 36, 45]	2
15.	Зародження слов'янської філології. Історичні аспекти її розвитку Зародження слов'янської філології. Історичні аспекти розвитку східнослов'янської, західнослов'янської, південнослов'янської філології. [1-3, 10, 15, 20, 22, 42, 43]	2
16	Становлення і розвиток східнослов'янської, західнослов'янської, південнослов'янської філології. Роль видатних славістів Становлення слов'янської філології (східнослов'янської, західнослов'янської, південнослов'янської). Розвиток слов'янської філології (східнослов'янської, західнослов'янської, південнослов'янської). Роль видатних славістів у розвитку слов'янської філології [1-3, 10, 15, 20, 22, 42, 43]	2

	Славістичні аспекти у фаховій підготовці майбутнього вчителя-філолога (польської та української мов та літератур) Лінгвокультурологічна компетенція майбутнього вчителя-полоніста, вчителя-україніста. Славістична підготовка на заняттях мовно-літературного, психологічного, педагогічного циклів, у процесі педагогічних практик. Науково-дослідна робота зі слов'янської філології. Філологічні ресурси інтернету у сучасних умовах. [1-3, 15, 29, 32, 33, 39, 40, 46]	2
Разом за семестр:		34

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

Номер теми	Теми практичних занять	Кількість годин
1.	Східнослов'янські літературні мови, їх ознаки [1-3, 4, 7, 10, 12, 14, 16, 17, 19, 23, 25, 27, 28, 30, 38, 41]	2
2.	Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти [1-3, 4, 5, 10, 13, 14, 19, 23, 31, 40, 45]	2
3.	Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти [1-3, 4, 10, 14, 19, 21, 23, 36, 45]	2
Разом за I семестр		6

3.3.Зміст самостійної (зокрема й індивідуальної) роботи

Самостійна робота студентів *денної* форми навчання полягає у систематичному опрацюванні програмного матеріалу, підготовці до виконання домашніх та контрольних робіт, теоретичного опитування в усній або письмовій формах, тестування з теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних завдань у вигляді презентацій, відеопроєктів, повідомлень тощо. Студенти *заочної* форми навчання виконують ще й контрольну роботу. Вимоги до її виконання, методичні вказівки і варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі у період настановної сесії, а також вона вміщена у методичних рекомендаціях та в модульному середовищі. Керівництво самостійною роботою та контроль за виконанням індивідуального завдання здійснює викладач згідно з розкладом консультацій у позааудиторний час.

№ тижня	Зміст самостійної роботи	Кільк. годин
1	Слов'янська філологія як наука і навчальна дисципліна. Слов'янські народи в сучасному світі. Проблема класифікації слов'янських мов. Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування за теоретичними питаннями у практичних заняттях. Виконання практичних завдань. Виконання тестових завдань	7
2	Праслов'янська мова як спільна прामова усіх слов'ян. Виникнення слов'янської писемності Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування за теоретичними питаннями у практичних заняттях.	7

	Виконання практичних завдань. Виконання тестових завдань	
3	Слов'яни в давні часи. Матеріальна та духовна культура давніх слов'ян. Релігія і традиції слов'янських народів Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування за теоретичними питаннями у практичних заняттях. Виконання практичних завдань. Виконання тестових завдань	7
4	Загальні відомості про сучасні слов'янські мови. Генеалогічна класифікація мов. Слов'янська група Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування за теоретичними питаннями у практичних заняттях. Виконання практичних завдань. Виконання тестових завдань	7
5	Східнослов'янські літературні мови, їх ознаки Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування за теоретичними питаннями у практичних заняттях. Виконання практичних завдань. Виконання тестових завдань	8
6	Західнослов'янські літературні мови та їх діалекти Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування за теоретичними питаннями у практичних заняттях. Виконання практичних завдань. Виконання тестових завдань	8
7	Південнослов'янські літературні мови та їх діалекти Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування за теоретичними питаннями у практичних заняттях. Виконання практичних завдань. Виконання тестових завдань	8
8	Історія зародження, становлення і розвитку слов'янської філології Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування за теоретичними питаннями у практичних заняттях. Виконання практичних завдань. Виконання тестових завдань	8
9	Славістика у професійній підготовці майбутнього вчителя-філолога (польської та української мов та літератур) Опрацювання лекційного матеріалу. Підготовка до усного опитування за теоретичними питаннями у практичних заняттях. Виконання практичних завдань. Виконання тестових завдань	9
	Разом за семестр:	69

Орієнтовна тематика індивідуальних занять вміщена у завданнях для самостійної та індивідуальної роботи у структурі практичного заняття та методичних рекомендаціях до практичних занять.

5. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні форм його організації: навчальні заняття (лекція, практичне заняття, консультація), самостійна робота, індивідуальні завдання (проект).

Використовуються методи навчання: словесні (розповідь викладача, бесіда, пояснення, робота з текстом), наочні (демонстрація реальних або зображених об'єктів, явищ і їх спостереження), практичні (вправи, завдання, тестування).

Застосовуються технології навчання: репродуктивні, проектні, інтерактивні, інформаційно-комп'ютерні, технології змішаного, перевернутого, дистанційного, контекстного навчання.

У навчальному процесі використовуються інструменти ІКТ (PowerPoint, сервіси WEB 2.0., MOODLE, ZOOM, хостинг YouTube, месенджери (Viber, корпоративна електронна пошта).

6. Методи контролю

Поточний контроль може здійснюватися під час лекційних і практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу.

При цьому використовуються такі методи поточного контролю, як усне опитування, письмове опитування (самостійні та контрольні роботи); презентація індивідуальних робіт; тестовий контроль.

6. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Оцінювання академічних досягнень здобувача вищої освіти здійснюється відповідно до «Положення про контроль і оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ».

Засвоєння студентом теоретичного матеріалу з дисципліни оцінюється шляхом усного / письмового опитуванням, тестування в MOODLE (до кожної лекції). Водночас оцінюється рівень практичних умінь шляхом виконання різноманітних аудиторних та домашніх завдань. Якщо студент отримав негативну оцінку з якогось виду роботи, то він повинен ліквідувати заборгованість в установленому порядку.

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за інституційною **чотирибальною** шкалою і виставляється в електронному журналі обліку успішності. Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту. Підсумкова оцінка становить собою суму середньозваженого бала з оцінок, отриманих за всі види робіт протягом семестру (60% підсумкової оцінки – для денної форми навчання і 50 % підсумкової оцінки – для заочної форми навчання), і бала, отриманого у ході іспиту (40% підсумкової оцінки – для денної форми навчання і 50 % підсумкової оцінки – для заочної форми навчання).

Студенти мають можливість отримати знання з окремих тем курсу шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про Perezarahuvannya rezultativ neformalnoyi osviti zгідно з Положенням про порядок визнання та Perezarahuvannya rezultativ navchannya здобувачів вищої освіти у Хмельницькому національному університеті (<https://khmnu.edu.ua/wp-content/uploads/normatyvni-dokumenty/polozhennya/pro-poryadok-vyznannya-ta-perezarahuvannya-rezultativ-navchannya.pdf>; п. 4 Визнання і зарахування результатів навчання, набутих особою).

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності (див. Положення про систему забезпечення академічної доброчесності у Хмельницькому національному університеті, <https://cutt.ly/QMZTV0B>).

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за національною шкалою	Узагальнений критерій
Відмінно	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає грамотний, логічний виклад відповіді (як в усній, так і у письмовій формі), якісне зовнішнє оформлення роботи. Студент не вагається при видозміні

	запитання, вміє робити детальні та узагальнювальні висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .
Добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних завдань; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть бути окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента має будуватися на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три <i>несуттєві помилки</i> .
Задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і <i>суттєві помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Водночас набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання, і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
Незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускає помилки у визначенні понять, перекручує їхній зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				Самостійна (індивідуальна) робота	Семестровий контроль, іспит
Теоретичне опитування	Практичні завдання	Тестовий контроль	Контрольна робота		Підсумковий контрольний захід
0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,4

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота				Семестровий контроль, іспит
Теоретичне опитування	Практичні завдання	Тестовий контроль	Контрольна робота	Підсумковий контрольний захід
0,1	0,1	0,1	0,2	0,5

Співвідношення вітчизняної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання	
А	4,75–5,00	5	ВІДМІННО – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навиків

B	4,25–4,74	4	ДОБРЕ – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4	ДОБРЕ – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3	ЗАДОВІЛЬНО – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3	ЗАДОВІЛЬНО – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0,00–1,99	2	НЕЗАДОВІЛЬНО – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Питання для самоконтролю результатів навчання

1. Предмет і завдання курсу «Вступ до слов'янської філології».
2. Методологія та методи досліджень у слов'янській філології.
3. Зв'язок курсу з іншими навчальними дисциплінами.
4. Етнонім «слов'яни»: проблема його етимології.
5. Слов'янські народи на сучасній карті світу: території проживання та чисельність. Етнічна близькість слов'ян.
6. Слов'янські мови, їх генетична спорідненість.
7. Класифікація слов'янських мов.
8. Загальна характеристика східнослов'янських мов.
9. Генеза української мови в гіпотезах і концепціях мовознавців.
10. Сучасна українська літературна мова: поширення, вивчення, характерні ознаки.
11. Сучасна російська літературна мова: формування, поширення, вивчення та характерні ознаки.
12. Сучасна білоруська літературна мова: формування, проблеми функціонування, вивчення, характерні ознаки.
13. Специфіка західнослов'янської групи мов.
14. Сучасна польська літературна мова: формування, поширення, вивчення та характерні ознаки.
15. Загальна характеристика серболужицьких мов: верхньолужицька та нижньолужицька мови.
16. Сучасна чеська літературна мова: формування, поширення, вивчення та диференційні ознаки.
17. Сучасна словацька літературна мова: формування, поширення, вивчення та характерні риси.
18. З історії полабської мови.
19. Загальна характеристика південнослов'янської групи мов.
20. Сучасна болгарська літературна мова: формування, поширення, вивчення та характерні риси.
21. Сучасна македонська літературна мова: формування, поширення, вивчення та характерні ознаки.
22. Загальна характеристика сербської мови.
23. Загальна характеристика хорватської мови.

24. Загальна характеристика словенської мови.
25. Старослов'янська мова як найдавніша писемна (літературна) мова слов'ян.
26. Теорії прабатьківщини слов'ян. Розширення території праслов'ян на початку і у середині I тис. н. е.
27. Писемні згадки античних авторів про слов'ян.
28. Відображення у мові матеріальної культури давніх слов'ян.
29. Відображення у мові духовної культури давніх слов'ян.
30. Основні засади уявлень давніх слов'ян про навколишній світ.
31. Давній народний календар і християнські свята у слов'ян.
32. Створення слов'янської писемності.
33. Слов'янські абетки: глаголиця та кирилиця, їх історичне зіставлення, поширення.
34. Зародження і становлення слов'янської філології.
35. Основні культурні та наукові центри слов'ян.
36. Становлення і розвиток східнослов'янської філології.
37. Становлення і розвиток західнослов'янської філології.
38. Становлення і розвиток південнослов'янської філології.
39. Слов'янська філологія в контексті нинішньої світової науки.
40. Сучасні завдання й перспективи розвитку слов'янської філології
41. Міждисциплінарні зв'язки дисципліни, їх роль і значення у становленні майбутнього педагога-філолога
42. Роль вивчення дисципліни у майбутній професійній діяльності майбутнього педагога-філолога.

8. Методичне забезпечення

Навчальний процес з дисципліни «Вступ до слов'янської філології» забезпечений необхідною навчально-методичною літературою, яка в достатній кількості є в науковій бібліотеці університету.

Крім того, викладачем дисципліни було підготовлено таку роботу:

Вступ до слов'янської філології: методичні рекомендації до практичних занять та контрольної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Видання друге, доповнене. Хмельницький, 2024. 107 с.

9. Рекомендована література

Основна

1. Лучик В. В. Вступ до слов'янської філології : [підручник] 2-ге вид., допов. і переробл. К. : ВЦ „Академія”, 2013. 344 с.
2. Подлевська Н. В. Вступ до слов'янської філології: методичні рекомендації до практичних занять та контрольної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти Видання друге, доповнене. Хмельницький, 2024. 107 с.
3. Чучка П. П. Вступ до слов'янської філології : У 2-х ч. К., 1988. Ч. 1. 78 с.; 1999. Ч. 2. 76 с.

Додаткова

4. Архангельська А. М. Мовна картина світу у слов'янській фразеології. Слов'янський вісник. 1998. Вип.1. С.210-213.
5. Баландіна Н. Функціональний потенціал чеських прощань. Рідний край. 2002. №2 (7). С. 44-49
6. Баран В. Д. Давні слов'яни. К., 1998. 335 с.
7. Бевзенко С. П. Історія українського мовознавства. Історія вивчення української мови. К., 1991. 231 с.
8. Брайчевський М. Походження слов'янської писемності. К., 2009. 154 с.

9. Будняк Д.В. Тріада: етнос – мова – культура слов'ян / Свентокшиська академія ім. Я. Кохановського. Інститут слов'янської філології (м. Кельце). – К.: Видавничий Дім Дмитра Бураго, 2003. 130 с.
10. Булаховський Л. А. Вибрані праці в п'яти томах : Слов'янська акцентологія. К., 1980. Т. 4. 575 с; 1983. Т. 5. 615 с.
11. Гейштор А. Слов'янська міфологія. Клію, 2015-2022. 416 с.
12. Горбач О. Генеза української мови та її становище серед інших слов'янських. Зібрані статті. III. Історія української мови. Мюнхен, 1993. С. 4-30.
13. Даниленко Л.І. Лексико-семантичні інновації в сучасній чеській мові. Мовознавство. 2001. №3. С.104-112.
14. Даниленко Л. І. та ін. Українське мовознавство у західних і південних слов'ян / Л. І. Даниленко, В. М. Русанівський, В. Є. Федонюк, В. В. Чумак. К., 2005. 178 с.
15. Дорошенко Д. Слов'янський світ у його минулому й сучасному : Т. III / Відпов. ред. Ю. Томаш; наук. ред. Л. Белей. Ужгород, 2005. 403 с.
16. Єрмоленко С. Я. Українська мова серед інших слов'янських. Дивослово. 2001. № 5. С.18-21.
17. Жайворонок В.В. Українська етнолінгвістика: деякі аспекти досліджень. Мовознавство. 1998. №2-3. С.161-168.
18. Зубов М. І. Лінгвотекстологія середньовічних слов'янських повчань проти. Одеса, 2004. 336 с.
19. Карацуба М. Ю. Перевтілення в сербській народній та польській і українській літературній баладах. Зарубіжна література. 24(40). К., 1997. С.6.
20. Кочерган М. П. Гілки слов'янських мов. Порівняльна характеристика. Відродження. 1994. №8. С.56-59.
21. Леута О. І. Старослов'янська мова. К., 2001. 255 с.
22. Манакін В. М. Деякі питання контрактивної лексикології слов'янських мов. Мовознавство. 2003. №4. С.26-37.
23. Медвідь-Пахомова С. М. Еволюція антропонімних формул у слов'янських мовах. Ужгород, 1999. 248 с.
24. Міфи та легенди українців / Укладач Ю. Винничук. Фоліо, 2019. 220 с.
25. Німчук В. В. Давньоруська спадщина в лексиці української мови. К., 1992. 414 с.
26. Огієнко І. Історія української літературної мови / Упоряд., авт.. передмови і коментарів М.С.Тимошик. – 2-е вид., випр. – К.: Наша культура і наука, 2004. 436 с. <https://archive.org/details/Istorukrmovy2004/page/n4/mode/1up?view=theater>
27. Орбіні М. Слов'янське царство. Центр навчальної літератури. 2020. 115 с.
28. Павлів В., Кривенко О. Енциклопедія нашого українознавства. Фоліо, 2012. 139 с.
29. Павленко Л.П. Історична граматики української мови : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Луцьк : Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2010. 208 с.
30. Пасемко І. Славістика та українознавство: Історичні перехрестя. Дивослово. 1999. №10. С.55-61.
31. Півторак Г. П. Походження українців, росіян, білорусів та їхніх мов : Міфи і правда про трьох братів слов'янських зі „спільної колиски”. К., 2001. 152 с.
32. Подлевська Н. В. Мовно-комунікативні особливості функціонування етикетних форм в українській і польській мовах. *Актуальні проблеми філології і перекладознавства* : зб. наук. праць. Хмельницький, 2020. Вип. 20. С. 33–40.
33. Подлевська Н. Фахова підготовка майбутніх філологів-полоністів у процесі вивчення дисципліни «Вступ до слов'янської філології». *Наукові записки*. Серія:

Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2022. Вип. 205. С. 156-162.

34. Подлевська Н. В. Філологічна освіта студентів-полоністів в аспекті реалізації міжнародних проектів. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства* : зб. наук. праць. Хмельницький, 2018. Вип. 13. С. 164–176.

35. Середюк О. Український рік. Історія, традиції, звичаї, обряди. Стебеляк О.М., 384 с.

36. Скляренко В. Г. Праслов'янська акцентологія. К., 1998. 342 с.

37. Стоянова Е.П. З історії нормування болгарської мови в Україні. *Мовознавство*. 1993. №3. С.60-65.

38. Тищенко О. В. Обрядова семантика у слов'янському мовному просторі. К., 2000. 236 с.

39. Царалунга Інна. Варіативність у староукраїнській літературно-писемній мові XIV – XV ст. : монографія. Хмельницький : ФОП Гонта А.С., 2017. 448 с.

40. Царалунга І.Б. Культурологічні аспекти порівняльного вивчення слов'янських мов. *Ad orbem per linguas / До світу через мови. Матеріали Міжнародної науково-практичної відеоконференції «Світ цінностей і цінності у світі», 13 – 14 травня 2021 року*. Київ: Видавн. центр КНЛУ 2021. С. 425-427.

41. Царалунга І. Полонізм як мовна одиниця. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика: збірник наукових праць / голова редколегії Н. В. Подлевська*. Хмельницький : ФОП Бідюк Є. І., 2019. Випуск шостий. С. 138-142.

42. Царук О. В. Українська мова серед інших слов'янських : етнологічні та граматичні параметри. Дніпропетровськ, 1998. 323 с.

43. Черниш Т. О. Слов'янська лексика в історико-етимологічному висвітленні (Гніздовий підхід). К., 2003. 478 с.

44. Чижевський Д. І. Порівняльна історія слов'янських літератур: У двох книгах / Переклад з німецької. К.: ВЦ «Академія», 2005. 288 с.

45. Чмир В. Б. Слов'янська кухня. Світ, 1997. 192 с.

46. Яровий В. Історія західних і південних слов'ян. Либідь, 2009. 92 с.

47. Kots', T. A., Shymanska, V. O., Podlevska, N. V., Dyiak, O.V. Linguistic aspects of language consciousness in synchrony and diachrony. (2022). *Journal of Language and Linguistic Studies*, 18(2), 836-844. <https://jlls.org/index.php/jlls/index>

10. Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище для навчання (розміщені необхідні матеріали з дисципліни, зокрема, курс лекцій, практичні заняття, тестові завдання для поточного та семестрового контролю знань, робоча навчальна програма, силабус, додаткові навчальні матеріали). Пошук – Кафедра слов'янської філології, «Вступ до слов'янської філології» (Подлевська Н. В.). Доступ:

<https://msn.khmnu.edu.ua/course/view.php?id=8521>

2. Електронна бібліотека університету. Доступ до ресурсу: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/page_lib.php.

3. Репозитарій ХНУ. Доступ до ресурсу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>